

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright
31. 05. 2012.

Mihail Bakunjin

Izabrani spisi

Mihail Bakunjin
Izabrani spisi

Izabrano iz: Maximoff, G. P. (ur.): The Political Philosophy of Bakunin: Scientific Anarchism, N.Y: Free Press, 1953.; Cutler, Robert M. (ur.): From Out of the Dustbin Bakunin's Basic Writing's 1869-1871, Ann Arbor: Ardis, 1985. Prijevod: Mate Ćosić
<http://www.stocitas.org/mihail%20bakunjin%20izabrani%20spisi.htm>

<http://anarhisticka-biblioteka.net>

Sve što živi čini to neprestanim uplitanjem u život drugih . . .

Najgore je po one koji su u tolikoj mjeri ignorantni prema prirodnom i društvenom zakonu solidarnosti da smatraju mogućim ili čak poželjnim apsolutnu nezavisnost pojedinaca jednih od drugih. Željati to znači željeti nestanak društva . . . Svaki je čovjek, pa čak i onaj najinteligentniji i najjači, u svakom trenutku svog života proizvođač i proizvod. I sama je sloboda, sloboda svakog čovjeka, nikad prekinuti ishod velikog broja fizičkih, intelektualnih i moralnih utjecaja od strane ostalih ljudi koji ga okružuju i okoline u kojoj je rođen i u kojoj je proveo cjeli svoj život.

Željati bijeg od ovih utjecaja u ime neke . . . samodostatne i apsolutno egoističke slobode znači težiti prema ne-bivstvovanju.

Odsutnost ovog uzajamnog utjecaja ekvivalent je smrti. Zahtijevanjem slobode masa mi ne zahtijevamo odsutnost ovih prirodnih utjecaja pojedinaca i grupa na život svakog čovjeka. Sve što želimo jest odsutnost umjetno legitimiziranih utjecaja, odsutnost privilegija koje ti utjecaji stvaraju.

***

Pravno, oni su jednaki, ali ekonomski, radnik je sluga kapitalista . . . tako što radnik prodaje sebe i svoju radnu snagu na određeno vrijeme. Radnik je u položaju sluge jer ga zastrašujuća opasnost od gladi, koja svakodnevno lebdi nad njim i njegovom obitelji, tjera da prihvati bilo koji uvjet koji mu nametne kapitalist, industrijalac, poslodavac . . . Radnik uvijek ima pravo napustiti svog poslodavca. No imali li on i sredstava za to? Ne! Jer on to čini kako bi sebe zatim prodao drugom poslodavcu. Na to je natjeran istom onom glađu koja ga je prisilila da sebe proda i prvom poslodavcu.

Radnička je sloboda . . . stoga samo teoretska sloboda, kojoj nedostaje bilo koje sredstvo za njezino moguće ozbiljenje, te je tako samo izmišljena sloboda, izrečena laž. Istina je da je cijeli život radnika samo nastavak i zastrašujući niz uvjeta služenja – volonterskog sa pravnog stajališta, ali obaveznog zbog ekonomskih uzroka – uspostavljenog sa međuigrom slobode praćene glađu. Drugim riječima, to je ropstvo.

***

Vidimo kako su bogati vlasnici . . . upravo oni koji rade najmanje ili uopće ne rade.

Svima je jasno, osim onima koji okreću pogled od ovih problema, da radnici koji proizvode svako bogatstvo od vlasnika dobivaju samo mrvice, a da upravo ne-proizvođači, oni koji iskorištavaju radništvo, dobivaju sve plodove rada . . . Što je vlasništvo? Što je kapital u svom današnjem obliku? Za kapitaliste i vlasnike to je moć i pravo, garantirano od strane države, na život bez rada. A budući da niti kapital niti vlasništvo ne proizvode ništa bez upotrebe radne snage — to znači moć i pravo na život putem eksploatacije rada nekog drugog. Pravo na iskorištavanje rada onih koji ne posjeduju niti vlasništvo niti kapital, i koji su zbog toga primorani prodavati svoju radnu snagu onim sretnicima koji posjeduju oboje.

***

Jedina stvar koju država može i mora učiniti . . . jest da postupno ograničava pravo na nasljedstvo, kako bi što prije doseglo potpuno ukinuće sebe samog. Mi tvrdimo da će ovo pravo nužno morati biti ukinuto jer, dokle god postoji pravo na nasljedstvo, postojat će i nasljeđivana ekonomska nejednakost — ne prirodna nejednakost pojedinaca, već umjetna nejednakost klasa — koja će nužno nastavljati nasljeđivanu nejednakost razvoja i inteligentnog kultiviranja te tako i dalje ostati izvor i odobravanje političke i društvene nejednakosti.

***

Hoće li ovo ukinuće biti pravedno?

Prigovaraju nam da čovjek koji stekne nekoliko desetaka ili stotina tisuća franaka, neka bude i 8 milijuna, neće imati pravo ostaviti ih u nasljeđe svojoj djeci. Nije li to napad na prirodno pravo, nije li to nepravedna pljačka?

No, već je tisuću puta dokazano da izolirani pojedinac ne može proizvesti puno više od onoga što konzumira. Zbog toga pozivamo svakog istinskog radnika, radnika koji ne uživa niti jednu privilegiju, da sakupi

desetke ili stotine tisuća franaka, ili, ako hoće, milijune. To će biti nemoguće. Zato, kada određeni pojedinci u današnjem društvu ostvaruju toliki dobitak, to nije rezultat njihovog rada već njihove privilegije, tj. pravno legalizirane nepravde. A budući da svaka osoba neizbježno uzima od drugih ono što ne može proizvesti sama, mi imamo pravo tvrditi da su svi ti profiti ukradeni od kolektivnog rada, počinjeni od strane privilegiranih pojedinaca sa blagoslovom i zaštitom same države.